Grote fietstassenroute
NAAR BIOLOGISCHE ADRESJES

Fietsroute 4. Gelders rivierengebied, de Bommelerwaard tussen Zuilichem en Zaltbommel

40, 34 of 33 km 3, 2.30 of 2.30 uur Polder, bandijk, grote rivieren

De Bommelerwaard is de plaats delict van deze uitzichtrijke fietsroute over de bandijken van Waal en Maas. Op het programma staan uiterwaarden met ooibossen die van natte voeten houden. Weidevogels zijn dol op dit landschap. Binnenvaartschepen zijn voortdurend in het vizier vanaf de riante fietspaden en de smalle dijkweggetjes. Voeg daar Kasteel Ammersoyen, de dijkhuisjes en de knusse dorpen aan toe en er ontbreekt nog maar één element voor een perfecte Grote Fietstassenroute: de biologische boeren! Dat zijn er drie.

Gelderland

40, 34 of 33 km

3, 2.30 of 2.30 uur

Polder, bandijk, grote rivieren

Legenda

knp	=	*fietsknooppunt*
LA	=	*linksaf*
RA	=	*rechtsaf*
RD	=	*rechtdoor*
ri	=	*richting*
P25347	=	*ANWB-paddestoel 25347*
Y	=	*richtingbord*

Naar het superfruit van de Sterregaard, de B&B en de tevreden zeugen van de Schuttershof, en de zwierige wijnranken van Wijndomein de Oude Waalstroom.

vouwrand

Over diversiteit onderweg valt niet te klagen. De Schuttershof heeft een boerderijwinkel waar niet alleen vlees van de eigen koeien en varkens verkocht wordt, maar ook een uitgebreid assortiment biologische producten. Bovendien is er een B&B waar het ontbijt vanzelfsprekend bio is. Bij de Sterregaard loopt het water je 's zomers in de mond van de geurende kweeperen, kersen, peren, pruimen en appels.

In de boerderijwinkel zijn niet alleen fruit en groenten te koop, maar ook zuivel en vlees. Hier is eveneens een B&B – niet in een huis, maar in een prachtig verbouwde kermiswagen.
Bij Wijndomein de Oude Waalstroom kun je vanzelfsprekend terecht voor lekkere biologische wijn, maar ook voor likeur, vruchtensappen en een relaxte tussenstop in de theeschenkerij.

De afgedamde Maas vlak vóór Well (boven).

Kasteel Ammersoyen.

Praktische informatie

Start-/eindpunt: • Route 1 en 2: P *Eendenkade* net buiten Aalst, iets voorbij knp 09. • Route 3: knp 14 in Ammerzoden.
Parkeren: P *Eendenkade* Aalst (routes 1 en 2), aan de route. Komend vanuit Aalst zijn rechts van de weg vlak na elkaar 2 onopvallende parkeerplaatsen. Géén bordje 'P', wel een onverharde vrij grote P. Route 3: in een van de straten aan de oostkant van Ammerzoden.
Toeristische info: • Kasteel Ammersoyen, Kasteellaan 1, Ammerzoden, www.kasteel-ammersoyen.nl. De moeite waard.
Knooppuntennetwerk: In het Gelders Rivierengebied geldt 'bij twijfel rechtdoor'. Er zijn slechts weinig bordjes 'RD' geplaatst. Zie verder de routebeschrijving A t/m D.
Kaart: ANWB Fietskaart 1:50.000, nr. 10 Gelderse Rivieren/Betuwe.
Biologische adressen: • **De Sterregaard**, Middelingenseweg 51, Hedel, www.sterregaard.nl. Boerderijwinkel open: za 10-16 uur (ook koffie/thee met gebak). De Sterregaard heeft regelmatig een open dag en organiseert interessante workshops. Houd de agenda goed in de gaten.
• **Boerderij Schuttershof**, Maaijenstraat 38, Well, www.boerderijschuttershof.nl. B&B; boerderijwinkel open: vr 10-17 uur; za 10-15 uur.
• **Wijndomein Oude Waalstroom**, Jannestraat 1a, Hurwenen, www.wijndomeinoudewaalstroom.nl. Theeschenkerij en boerderijwinkel open: za/zo 10-17 uur.
Horeca, biologisch: • **Oude Waalstroom** en **Sterregaard** (zie hierboven).
Horeca, niet-biologisch: • Zaltbommel. • **'t Wellse Veerhuis**, Wellsedijk 29, Well, www.hetveerhuis.nl; open wo-ma v.a. 12 uur.
• **IJsboerderij de Schoonheuvel**, Veldweg 55, Hedel, www.boerengolfhedel.nl; open wo/vr/za 13.30-18 uur; zo 13-19 uur.
• **Theetuin Lev!**, Waalbandijk tussen knp 08 en 06. Alles zelfgemaakt. Open: zondags bij vieftien graden plus.

Route 1 (40 km, ca. 3 uur): *P Eendenkade – 16 –* **zie A** *– 98 – 40 –* **zie B** *(Schuttershof) – 14 –* **zie C** *(Sterregaard) – 12 – 60 – 63 – 62 –* **zie D** *(Wijndomein) – 78 – 66 – 07 – 08 – 06 – 19 – 18 – 09 – P.*

Route 2 (34 km, ca. 2,5 uur): *P Eendenkade – 16 –* **zie A** *– 98 – 40 –* **zie B** *(Schuttershof) – 14 –* **zie C** *(Sterregaard) – 12 – 60 – 11 – 10 – 07 – 08 – 06 – 19 – 18 – 09 – P.*

Route 3 (33 km, ca. 2,5 uur): *P oostkant Ammerzoden – 14 –* **zie C** *(Sterregaard) – 12 – 60 – 63 – 62 –* **zie D** *(Wijndomein) – 78 – 66 – 07 – 10 – 11 – 16 –* **zie A** *– 98 – 40 –* **zie B** *(Schuttershof) – 14 – P.*

Routebeschrijving

A: Na knp 16: In Wellseind op 4-sprong RA Nederhemert-Noord, *Wellseindsestraat*, en naar knp 98.

B: Naar Schuttershof: na knp 40 1e straat LA *Maaijenstraat*. Schuttershof ligt links, waar de *Maaijenstraat* scherp RA gaat.

C: Bij knp 14 scherp LA *Langedijkstraat*, Ammerzoden in. Einde weg RA fietspad langs provinciale weg, verderop *Ammerzodenseweg*. Bij huisnr. 23 LA *Middelingenseweg* en naar de Sterregaard. Meteen na Sterregaard LA *Mezenweg*. Einde weg LA en 1e weg RA *Beemdenseweg*, naar knp 12.

D: Tussen knp 62 en 65: waar de route naar knp 65 LA gaat, RA, fietspad langs provinciale weg. Bij rotonde LA *Janestraat*, naar Wijndomein Oude Waalstroom. Voorbij Wijndomein LA, fietspad op, *Waaldijk*, en naar knp 78.

Het landschap

Historische molens, kastelen, dijkhuizen en dorpen als Well, Ammerzoden, Nieuwaal en Zuilichem zijn een mooie toevoeging aan de bochtige dijken en uiterwaarden van de Maas en de Waal. De stompe toren van de Sint-Maartenskerk in Zaltbommel is een baken in het landschap dat van heinde en verre te zien is. Het stadje zelf is klein en gezellig. Maar het karakteristiekste van een tocht in de Bommelerwaard is toch het zicht op de grote rivieren en de natuur tussen dijk en water. Dat weidse, typisch Hollandse uitzicht.
De tocht begint aan de heerlijk rustige Eendenkade, een smalle weg langs een mooi natuurgebied. Bij Wellseind komt de Afgedamde Maas in zicht, die je pas bij Ammerzoden verlaat. Maar daarvóór ben je al afgestapt bij de Schuttershof (boerderijwinkel, open vr/za) en zijn de fietstassen al half gevuld. Het wordt een druk dagje, want Kasteel Ammersoyen kan eigenlijk evenmin worden overgeslagen en iets verderop ligt de Sterregaard met zijn fruit en het ambachtelijke ijs (boerderijwinkel vanaf september 2013). De natuur tussen Ammerzoden en Wijndomein de Oude Waalstroom is wat rechtlijniger en minder opwindend, maar dat wordt weer goedgemaakt door de gastvrije ontvangst bij de Oude Waalstroom (elke zaterdag en zondag) en de heerlijkheden die daar in de theetuin worden geserveerd. Daarna is het alleen nog maar genietend kilometers vreten op de dijk, afwisselend op een fietspad of de smalle dijkweg. Louter hoogtepunten dus, of is er toch een addertje onder het gras? Vooruit, één nadeel dan, een kleintje: motorrijders houden ook van de Bommelerwaard.

Linksboven: Tussen knp 7 en 8.
Midden: Waaldijk tussen knp 8 en 6.
Rechtsboven: Waalbandijk tussen 66 en 7.

vouwrand

Sterregaard

In de boerderijwinkel van de Sterregaard is het iedere zaterdag genieten van een cappuccino of een muntthee met een heerlijk stuk gebak. Je kunt er terecht voor alle biologische boodschappen: groente, fruit (uiteraard ook veel fruit uit de eigen boomgaard), kaas, zuivel, vlees, eieren, honing, sappen en droogwaren. Je mag ook een kijkje nemen in de boomgaard.
De Sterregaard is een bijzonder bedrijf, want waar vind je nou 35 appelrassen, 15 pruimenrassen en 10 kersenrassen? Dan hebben we het niet eens over de rabarber, de frambozen en de bessen. De honing in de winkel komt van de bijenkasten die in de boomgaard staan. De huisimker, bioloog Hayo Velthuijs, geeft een cursus bijen houden op De Sterregaard. Die bijen zijn van cruciaal belang voor de bestuiving van de fruitbomen en -struiken. 'Het fruit uit onze boomgaard wordt niet alleen in de winkel verkocht, maar ook aan de abonnees van de fruit- en groentetassen en natuurlijk op de boerenmarkt in Amsterdam. Plukrijp en dat proef je! Van de boom of struik in de tas en naar de markt', zegt Marti trots.

Foto: De Sterregaard.

Marti van den Bogert van de Sterregaard maakt de groentepakketten klaar.

Aantekeningen

Aantekeningen

Schuttershof

De varkens op de Schuttershof hebben een heerlijk leven. In de zonnige stal ligt een dikke laag stro en ze bepalen zelf of ze lekker buiten in de grond willen wroeten of binnen willen rondscharrelen. Maar je kunt nóg beter een zeug zijn, want die lopen tevreden knorrend in de wei en de hoogstamfruit-boomgaard of wentelen zich in de modderpoel. 'Sommige B&B-gasten zijn verbaasd als ze ontdekken dat wij biologisch boeren, maar er zijn er ook die ons speciaal daarom kiezen', zegt Jacqueline Groeneveld. 'Het meeste succes hebben we met onze mobiele melkrobot. 's Zomers staan de koeien in de uiterwaarden en dan worden ze ter plekke mobiel gemolken. Dat vinden onze gasten geweldig.'
'We laten mensen zien hoe wij werken en dat je samen met de natuur een goed en verantwoord product kunt maken dat begint bij gezonde en gelukkige dieren. In de boerderijwinkel verkopen we het vlees van ons eigen vee. Vrijwel geen enkele gast vertrekt zónder een voorraadje malse varkenskarbonades, boterzachte biefstukken of worst', zegt Herbert Groeneveld lachend.

Foto's: De Schuttershof

vouwrand

Boven en rechts:
Foto's: Wijndomein Oude Waalstroom.

Oude Waalstroom

Voor Huib Overmars en Lotte Rippen is 'gewoon' biologisch druiven kweken en wijn maken niet voldoende. Zij gebruiken ook de bij de biologische druiventeelt toegestane middelen niet. Huib: 'Wij vinden dat we een nóg mooier product maken door onze druiven helemaal via de natuurlijke weg te kweken. Om wijn te maken heb je alleen het sap van de druiven nodig, maar de meeste voedingsstoffen zitten in het restproduct: het snoeihout, de pitten en de schillen. Met de compost die we daarvan maken, bemesten we de druivenstronken.'
De bodem van de wijngaard wordt met rust gelaten en daar vaart het o zo belangrijke bodemleven wel bij. Bovendien hebben de druiven profijt van ondergroei. Gras verdwijnt vanzelf als je er niets aan doet en dan komen er andere gewassen, zoals kruiden. 'Weet je wat het mooiste is van wijn maken?', zegt Huib, 'dat je een product neerzet van het begin tot het eind, van de druif tot en met de wijn en dat dan zelf verkoopt. Maar thee schenken in onze theeschenkerij is ook heel erg leuk.'

Colofon
In opdracht van Bionext
Noes Lautier, www.noeslautier.nl
Ontwerp: Yvonne du Pon, Bionext
Fotografie: Robert Eckhardt, Noes Lautier en Giel Tange